

RADA FUNDACJI

Halina Bortnowska-Dąbrowska Marek Antoni Nowicki
Jerzy Ciemniowski Teresa Romer
Janusz Grzelak Mirosław Wyrzykowski
Michał Nawrocki

ZARZĄD FUNDACJI

Prezes: Danuta Przywara
Wiceprezes: Maciej Nowicki
Sekretarz: Piotr Kładoczny
Skarbnik: Lenur Kerymov
Członek Zarządu: Dominika Bychawska-Siniarska

Warszawa, 16 kwietnia 2018

**Stanowisko Helsińskiej Fundacji Praw Człowieka w sprawie przyjętych przez Sejm
nowelizacji ustaw o Sądzie Najwyższym, Trybunale Konstytucyjnym
i ustroju sądów powszechnych**

Przyjęcie trzech kolejnych nowelizacji ustaw o Sądzie Najwyższym, Trybunale Konstytucyjnym i sądach powszechnych wpisuje się w trwający od ponad dwóch lat ciąg zmian dotyczących wymiaru sprawiedliwości, których założeniem jest ograniczenie instytucjonalnej niezależności sądownictwa.

Nowelizacja ustawy o Sądzie Najwyższym zawiera przepisy zmierzające do zablokowania możliwości wyboru Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego. W świetle proponowanej przez nowelizację procedury powołania Prezesa Sądu Najwyższego, uzupełnienie ewentualnego wakatów na tym stanowisku będzie przebiegało pod pełną kontrolą władzy wykonawczej i zostanie dokonane przez Sąd Najwyższy wyłoniony wedle nowych reguł, a więc m.in. przez wybraną na nowych warunkach Krajową Radę Sądownictwa. Do czasu uzupełnienia stanu osobowego w Sądzie Najwyższym podmiotem kierującym i reprezentującym Sąd Najwyższy będzie, nieznaną Konstytucji RP, instytucja sędziego, któremu Prezydent RP powierzył kierowanie Sądem Najwyższym. Zdaniem Helsińskiej Fundacji Praw Człowieka, takie rozwiązanie będzie kolejną (po wyborze prezesa Trybunału Konstytucyjnego w grudniu 2016 r.) procedurą wyłaniania prezesa jednego z najważniejszych organów sądownictwa w Polsce w sposób zupełnie zależny od władzy wykonawczej.

Krytycznie należy odnieść się również do zmiany ustawy o Trybunale Konstytucyjnym, która zakłada promulgację trzech, dotychczas nieopublikowanych orzeczeń Trybunału Konstytucyjnego. Wyroki mają zostać opublikowane z informacją, że są to decyzje podjęte z naruszeniem prawa. Zdaniem Helsińskiej Fundacji Praw Człowieka, podłożem trwającego w Polsce kryzysu konstytucyjnego jest uzurpowanie przez rządzącą większość prawa do weryfikacji wyroków wydanych przez niezawisły sąd konstytucyjny. Przyjęcie rozwiązania proponowanego w nowelizacji jest w dalszym ciągu odzwierciedleniem tego zjawiska.

Z kolei przyjęta nowelizacja ustawy o ustroju sądów powszechnych zmienia m.in. procedurę odwoływania prezesów sądów w sposób, który zakłada większy stopień konsultacji decyzji z środowiskiem sędziowskim. W żadnym stopniu nie zmieni to jednak szkód, które zostały już wyrządzone w wymiarze sprawiedliwości poprzez masowe odwoływanie prezesów i wiceprezesów sądów w sądach powszechnych w okresie od sierpnia 2017 r. do lutego 2018 r.

Zdaniem Helsińskiej Fundacji Praw Człowieka i wbrew deklaracjom rządzącej większości żadne z zaproponowanych w przyjętych ustawach rozwiązań nie stanowi w jakimkolwiek stopniu realizacji zaleceń Komisji Europejskiej wydanych w ramach procedury kontroli

praworządności prowadzonej od stycznia 2016 r. Przedstawione nowelizacje stanowią jedynie kosmetyczne zmiany, które nie doprowadzą do naprawienia szkód wyrządzonych wymiarowi sprawiedliwości w ciągu ostatnich dwóch lat.

Dopiero w przypadku całkowitej realizacji wszystkich zaleceń przedstawionych przez Komisję Europejską – w tym m.in. publikacji wyroków Trybunału Konstytucyjnego, nowelizacji przepisów przywracających prawo do wyboru prezesów sądów przez samych sędziów oraz przywrócenia poprzedniej procedury wyboru sędziów-członków Krajowej Rady Sądownictwa - będzie można mówić o powrocie na drogę ochrony praworządności w Polsce. Bez tych fundamentalnych zmian wszystkie inne reformy są tylko kontynuacją trwającego od dwóch lat legislacyjnego trendu rozszerzania władzy wykonawczej i ustawodawczej kosztem wymiaru sprawiedliwości.

Stanowisko zostanie przekazane Bułgarskiej Prezydencji w Radzie do Spraw Ogólnych.

W imieniu Helsińskiej Fundacji Praw Człowieka

dr Piotr Kłodoczny
Sekretarz zarządu